

KURIER CZESTOCHOWSKI

Dzisiaj 6 stron

z urzędowymi ogłoszeniami władz.

Dzisiejszy nakład 40.000.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z przesyłką pocztową 2.50 zł., dla odbierających pismo na miejscu 2 zł. — Cena pojedynczego numeru 10 groszy.
REDAKCJA I ADMINISTRACJA: CZESTOCHOWA, III ALEJA Nr. 52. TELEFON 22-45.
Konto w Komunalnej Kasie Oszczędności Nr. 12.
Godzinny przyrząd redakcji codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 12 do 18-cel.
KSIĘGARNIA I SKLEP „KURIERA CZESTOCHOWSKIEGO” III ALEJA 52.

CENY OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetrów przed tablicą 50 gr., w tablicy i nadrukane 40 gr., za tablicę 20 gr. Ilość ogłoszenia: słowo tytułowe 25 gr., każdy dalszy wiersz 15 gr. Najtańsze ogłoszenie drobne 150 zł. — Ogłoszenia ma i l i z y m a n i a i l o s e 30 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne (30 proc. drożej) W numerach świątecznych i niedzielnych ceny o 25 proc. wyższe. Ogłoszenia skłonne, fantazyjne, cyfrowe i bilansowe o 50 proc. drożej. Przy ogłoszeniach kilkakrotnych — rabat.

Japonia i Niemcy ściśle związane z sobą

Wielka pomoc socjalna dla Gubernii Generalnej

„Japonia głęboko i silnie związana z Niemcami i Italią“ Z dnia na dzień.

Pełne doniesłości oświadczenie japońskie

NOWE UPORZĄDKOWANIE WYŻYWIENIA LUDNOŚCI.

Tokio, 3 lutego.
Minister spraw zagranicznych Arita wygłosił w parlamencie japońskim mowę, w której między innymi powiedział:

Nasza polityka zabiega o stabilizację w Azji Wschodniej a siły nasze obracamy na zjednoczenie nowych Chin. Powołany został do życia ruch pokojowy i będzie stworzony centralny rząd chiński pod kierownictwem Wangt-szu-weia

Poprawa, jaka nie dawno w stosunkach między Japonią i Rosją Sowiecką zaznaczyła się, pozwala nam na praktyczne i konkretne rozwiązanie rzucających się w oczy zagadnień. Postawiono sobie za zadanie ściśle ustalenie granicy terytorium sowieckiego i Mandżukuo, ażeby uniknąć sporów a wszystkie epizody rozwiązywać pokojowo. Obecnie odbywają się w Moskwie japońsko-rosyjskie rokowania, celem zawarcia umów w handlowej po której spodziewamy się dobrego wyniku.

Od czasu zawarcia paktu antykominternowskiego, stosunki między Japonią, Italią i Niemcami są zawsze bardzo serdeczne. Nasz kraj jest z rządami i narodami tych państw za sympatję okazaną Japonii jaknajgłębiej związany. Bezdzienne kontynuować nadal politykę załatwiania stosunków z tymi mocarstwami.

Od początku sprawy chińskiej rząd japoński uczynił wszystko, co było w jego mocy, ażeby rząd brytyjski spowolnić do konkretnej oceny rzeczywistego położenia. W sposób godny pożałowania brytyjski okręt wojenny w dniu 21 stycznia przeprowadził rewizję na japońskiej okolicy „Asama Maru” i uwięził 21 niemieckich pasażerów. Do tego jeszcze okoliczność, że wypadek miał miejsce na wodach terytorialnych japońskich, wywołała zarówno wśród rządu, jak i całego narodu japońskiego uczucie, głębokiego pożałowania. Obecnie toczą się rozmowy z władzami brytyjskimi i czynimy wszystko możliwe, ażeby otrzymała zadowalające załatwienie. Z Ameryką próbujemy zawrzeć nowy traktat handlowy. Nieszczęśliwie złożyło się, że stosunki handlowe między obu krajami od 26 stycznia znajdują się w położeniu beztraktatowym. Mimo to stosunki handlowe praktycznie nie zmieniły się.

Od początku wojny w Europie można było ustalić, że polityka gospodarcza państw, prowadzących wojnę nie tylko skrzywdziła nasz eksport i import, lecz niektóre środki przekroczyły ustalone prawo dla prowadzących wojnę, i nastawione są na znieszenie wolności handlowej i wolności żeglugi na morzach.

Rząd japoński u wszystkich wchodzących w grę mocarstw ostro zaprotestował i stoi na stanowisku użycia wszelkich środków celem zabezpieczenia japońskich praw handlowych.

W sprawie powodów wojny w Europie Arita oświadczył:

Czy wojna nie została wywołana przez okoliczność, że niektóre narody utrzymaniem nierozumnego i niesprawiedliwego status quo w zagadnieniach narodowych, religijnych, terytorialnych, źródeł surowców, handlu, emigracji, upierały się gdy równocześnie nadużywały demonstracji swej siły? Rzeczywistego, na sprawiedliwości opartego pokoju światowego nie należy oczekiwać tak długo,

dopóki ciężka niemoc nie zostanie usunięta z korzeniami.

Kiedyś po tym wszystkie kraje znajdą swe miejsce prawne w rodzinie państw. Teraz, gdy w Europie postawione jest z naciskiem zadanie nowego porządku i ten sam nowy porządek poczynił już pewne kroki w Azji Wschodniej, zdarza się osobliwa okazyja dla ludzkości przemiany położenia.

Reorganizacja opieki nad Polakami Zjednoczenie wszystkich źródeł pomocy

(=) Kraków, 3 lutego.
W sali rektorskiej uniwersytetu w Krakowie odbyła się wczoraj konferencja przybyłych do Krakowa przedstawicieli amerykańskiego Czerwonego Krzyża i Związku Kwaków mistrz Nicholsona i mistrz Gamble z przedstawicielami polskich organizacji opieki społecznej w obecności pełnomocników władz niemieckich.

Ze strony Władz niemieckich byli obecni: pełnomocnik urzędu spraw zagranicznych poseł pełn. von Wühlisch, pełnomocnik niemieckiego Czerwonego Krzyża przy Gen. Gubernatorstwie dla obsadzonych terenów polskich pułk dr. Sanne, sekretarz legacji pułk dr. Stahlberg z urzędu spraw zagr. w Berlinie, kierownik Urzędu Zdrowia w Gen. Gubernatorstwie nadradca lekarski dr. Walbaum kierownik państwowej opieki społ. w

Gen. Gubernatorstwie dr. Arlt i pełnomocnik zjednoczenia aptekarzy dr. Stahl. Ze strony polskiej byli obecni: przedstawiciel polskiego Czerwonego Krzyża Czesław Zulkiewicz i prof. dr. Godlewski, z ramienia miejskiego komitetu pomocy dla dzieci i młodzieży oraz obydwu watełskiego komitetu pomocy hrabina Róża Łubicka, z ramienia T-wa „Ratujcie matkę i dziecko” księżna Maria Sapieżyna, która reprezentowała równocześnie związki katolickie kobiet, za związek św. Wincentego a Paulo hrabina Franciszka Potocka, za Pomoc Żimowa minister w. Twardowski, Związek Caritas przy arcybiskupstwie krakowskim reprezentował kanonik ks. Edward Lubowiecki, miasto Kraków dr. Wiktor Medwecki, zaś związek św. Wincentego p. Zaba.

Pomoc dla dotkniętej nędzą ludności

Pułk. dr. Sanne powitał zebranych i podkreślił, że celem zebrania jest przyśpieszenie pomocy cierpiącej nędze polskiej ludności, co może być jednak skuteczne przy ścisłej współpracy wszystkich organizacji. Tylko przy rzeczywistym współdziałaniu i współpracy wszystkich zajmujących się opieką czynników można użyć w wielkiej nędzy, jaka jeszcze w wielu wypadkach panuje między ludnością polską. Dr. Sanne podniósł, że Generalny Gubernator dla obsadzonych terenów polskiej użył przedstawicielem amerykańskim sposobności do zapoznania się na miejscu z potrzebami polskiej ludności, tej organizacji opieki społecznej i możliwościami udziału pomocy, aby mogli odpowiednio zorganizować swą planową akcję pomocy.

Mister Nicholson oświadczył, że akcja pomocy reprezentowanej przez niego organizacji już została wdrożona i już w krótkim czasie — o ile będzie to możliwe — podejmie swą działalność.

Mister Gamble oświadczył, że początkowo konferencja miała się odbyć w Breslau, że jednak na zaproszenie Gen. Gubernatora uczestnicy tej mogli przybyć do Krakowa, na co z radością się

zgodzili.
Kierownik państwowego urzędu opieki w Gen. Gubernatorstwie dr. Arlt dał przegląd zarządzeń, planowanych celem uproszczenia i lepszego zorganizowania polskiej opieki społecznej. Przy Urzędzie Gen. Gubernatora będzie utworzony Naczelny Komitet Pomocy w składzie pięciu do sześciu członków. Tej naczelnej organizacji będą podlegały w poszczególnych dystryktach podobnie zorganizowane komitety pomocy. W ten sposób cała polska prywatna opieka społeczna będzie centralistycznie zorganizowana i zapobiegnie się równocześnie wszelkiemu rozproszkowaniu sił. Zaproponowana amerykańska akcja pomocy będzie w ten sposób wprowadzona w życie, że przedstawiciele amerykańskich organizacji będą pozostawali w kontakcie z niemieckim Czerwonym Krzyżem w Berlinie, a ten ze swej strony wejdzie w bezpośrednie porozumienie z projektowanym Naczelnym Komitetem Pomocy przy Gen. Gubernatorstwie. W ten sposób zabezpieczy się celowy rozdział nie tylko amerykańskiej, ale i wszelkich innych akcji pomocy, jakie mają wejść w życie.

Dokończenie na str. 2-głej.

(=) W naszych, publikowanych na tym miejscu rozważaniach nad problemami dnia zrezygnowaliśmy konsekwentnie z budzenia jakichkolwiek iluzji. Zbyt wiele nieszcześć nawiedziło w przeszłości z tego powodu naród polski, aby uprawiać politykę iluzji i aby prasa kierowała naród do złudzeń. W obecnych czasach, w których wszyscy cierpimy pod obuchem wojny i jej konsekwencji, przyzwyczajenie do realnego myślenia jest pierwszym obowiązkiem prasy. Dla tego w naszych rozważaniach nad zarządzeniami Władz niemieckich wystrzegaliśmy się budzenia wrażeń, że pokonanie trudności wynikających z obecnych warunków jest możliwe w ciągu kilku dni w drodze kilku rozporządzeń. Raczej wskazywaliśmy niestwierdzenie na to, że tylko krok za krokiem przez współpracę wszystkich uda się opanować trudności w rozmaitych dziedzinach.

Dotyczy to szczególnie zagadnienia, które najsilniej dotyka każdego z nas, to jest zapewnienia środków żywności. Zarządzenia Władz niemieckich w tej dziedzinie tak trudnej w międzyczasie, w ciągu krótkiego okresu postąpiły tak dalece, że nie można zamykać oczu na planowość tych postępków. Już to zrozumienie, które zaczyna coraz powszechniej trafiać do ludności, przyczyniło się do uspokojenia i wzmocnienia zaufania. W ten sposób uczyniono pierwszy krok na drodze pokonania braków i biedy.

Niech krótki przegląd zilustruje to, co powyżej powiedziano: Dopiero przed niewielu dniami zdecydowały się Władze niemieckie skoczyć z wolną, liberalną gospodarką, która okazała się niedolna do pokonania istniejących trudności. Ukazały się pierwsze zarządzenia przeciw lichwie i o ustaleniu cen. Nastąpiło ustalenie cen wytycznych na produkty rolnicze, ustanowienie cen maksymalnych na odzież dla pracującej ludności i w końcu stworzenie Centrali Gospodarczej. To ostatnie zarządzenie, opierające się na doświadczeniach, poczynionych w Niemczech, pozwala najwyraźniej na poznanie planowości, z jaką Władze niemieckie ujęły w swoje ręce sprawę uregulowania zaopatrzenia w żywność. Ostatnio ukazały się trzy dalsze zarządzenia, które bezwzględnie stanowią dalszy poważny krok na drodze zabezpieczenia zaopatrzenia ludności Generalnego Gubernatorstwa. Zarządzenia te dotyczą obowiązku utworzenia targowicy na bydo w miastach i odstawiania bydła, mięsa i tłuszczów do oznaczonych punktów centralnych. Te nowe zarządzenia łącznie z wydanymi poprzednio zdążają do tego, aby 1) ująć istniejące zapasy środków żywności (2) umożliwić sprawiedliwy podział tych.

Co do konieczności takiego planowego uregulowania zaopatrzenia wobec obecnych stosunków nie można mieć żadnych wątpliwości.

Deponowanie banknotów 500 i 100 złotych

Doniosłe wyjaśnienie urzędowe

(=) Kraków, 3 lutego.

Bank Emisyjny w Polsce w porozumieniu z Dyrekcją Kas Kredytowych Rzeszy komunikuje co następuje:

Zarządzenie z 10 stycznia 1940 r. (Dziennik Rozporządzeń G. G. P. str. 3) wzywające do deponowania banknotów Banku Polskiego po 500 i 100 złotych jest obecnie realizowane. W związku z tym wyniki poszczególnych zagadnień, które wyjaśnia się poniżej.

1) Termin deponowania u- pływa w dniu 31 stycznia b. r. Od tego terminu tracą wymienione banknoty Banku Polskiego po 500 i 100 złotych swą moc ustawowego środka płatniczego. Surowa zima w wielu wypadkach utrudniła i przeszkodziła w dotrzymaniu terminu deponowania. Wobec tego stanu rzeczy postanowiono, że deponowanie banknotów Banku Polskiego po 500 i 100 złotych może odbywać się także po terminie 31 stycznia b. r. w Kasach Kredytowych Rzeszy lub w Bankach Dewizowych. Zakończenie terminu deponowania zostanie ogłoszone w drodze wywieszek na Kasach Kredytowych Rzeszy i Bankach Dewizowych.

2) Termin deponowania zostanie zakończony z chwilą wydania nowych not Banku Emisyjnego w Polsce. Noty te znajdują się w obiegu w kwitnieniu rb. O ile do tego czasu poszczególne deponujący znaleźliby się w potrzebie gotówki, Kasy Kredytowe Rzeszy po zbadaniu sprawy będą gotowe w całości lub częściowo uskutecznić wymianę. W pierwszym rzędzie będzie tu uwzględniony „fakt wymagający szczególnego potraktowania” w myśl § 1 ustęp 2 zarządzenia.

3) Wpłata zdeponowanych sum następuje po myśli § 1 ust. 1 zarządzenia przez odskodowanie w pełnej wysokości. Przeprowadzenie odskodowania będzie nastąpiło w Banku Emisyjnym w Polsce i zadaniem w notach, mających być wydanymi, a opiewających na złote. Wymiana zdeponowanych sum, jak i wymiana w ogóle odbywać się będzie w stosunku 1 stary złoty = 1 nowy złoty.

4) Banknoty Banku Polskiego po 100 złotych według zarządzenia pana Generalnego Gubernatora ogłoszonego w Dzienniku Rozporządzeń - będą po 1 lutego r. b. po ostemplowaniu wprowadzone ponownie do obrotu, jako ustawowy środek płatniczy. Decyzja ta spowodowana była troską dopuszczenia do obrotu pieniężnego koniecznych not, opiewających na większe sumy. Także

i te ostemplowane banknoty 100 złotych zostaną wymienione na noty, które wyda Bank Emisyjny w Polsce.

Powyższy komunikat świadczy, że pierwsze, najtrudniejsze prace nad nowym uporządkowaniem i zabezpieczeniem polskiej waluty zostały zakończone z dodatnim rezultatem. Usilnej pracy współpracujących w tym dziele władz niemieckich i polskich, przy poparciu dyscypliny szerokiej mas ludności udało się zasadniczo zakończyć ściąganie starych banknotów po 100 i 500 złotych do ustawowego terminu 31 stycznia. Liczącym i przemysłowcom banknotów nie będą już mieli w przyszłości sposobności wyłudzenia od pracującej polskiej ludności jej oszczędności, a przy tym, jak w przyszłości tak często się działo, zachwiania stabilizacja złotego.

Ważnym jest przy tym zawiadomie-

nie, że stare banknoty 100 złotych od dnia dzisiejszego po dokonaniu ostemplowania zostaną ponownie wprowadzone do obrotu, ażeby aż do wydania nowych not złotych Banku Emisyjnego dostarczyć obrotowi pieniężnemu koniecznych not, opiewających na większe sumy. Żydowscy oszuści, którzy jeszcze do ostatnich czasów dzięki nieuczciwym draktywkom zdolali zgromadzić większe ilości banknotów 100 złotych, przelecieli się tym razem w swoich rachubach. Ci zawodowi oszuści będą mogli teraz swoimi banknotami palić w piecu. Natomiast uczciwi polski robotnik i rolnik może być pewny, że w najbliższych tygodniach otrzyma pełną równowagę w nowych notach złotych. Władz brzmienia powyższego obwieszczenia zostało to obecnie, po zakończeniu terminu deponowania, jeszcze raz potwierdzone.

paczki do 1 kg. wagi maks., paczki do 1 kg. wagi maks., posyłki polecane, listy wartościowe, nie zapieczętowane paczki wartościowe do zł. 1000 wartości, zlecenia pocztowe do sumy 2000 zł., przesyłki pobraniowe do zł. 2000, przesyłki pocztowe do sumy zł. 2000, gazety od stacji do 20 kg. wagi maksymalnej.

Opócz tego przyjmie się zamówienia na przesyłki pocztowe gazet ukazujących się w General-Gubernii i Rzeszy zameldowane w urzędach pocztowych, § 2.

Oplaty zostaną w urzędach ustanowione.

Kraków (Krakau) dnia 22 stycznia 1940, General-Gubernator dla okupowanych obszarów polskich z upow. pod. dr. Lauxmann.

Opłaty pocztowe

Oplaty za przesyłki władz Rzeszy niemieckiej i na ich usługach będących urzędów oraz opłaty za przesyłki dla pozostałych osób i urzędów c/w GDP (dnia rubryka):

Karty pocztowe miejscowe	10	12
zamiejsc. i w obrocie z Rzeszą	12	30
zagranicę	30	30
Listy miejscowe do 20 gr.	16	24
miejscowe ponad 20 gr. do 260 g.	32	48
zam. i w obrocie z Rzeszą do 20 g	24	50
ponad 20 gr.	48	-
ponad 20 gr. za każde dalsze 20 g.	30	50
w obrocie zagranicznym do 20 g	50	50
ponad 20 g. za każde dalsze 20 g.	30	30
Druki: do 20 gr.	08	08
" 20-50 g.	16	16
" 50-100 g.	30	30
" 100-250 g.	60	60
" 250-500 g.	80	80

Paczki do 1 kg. 1 zł. i zł.
(Dalszy ciąg taryfy opłat pocztowych zamieścimy w następnym numerze naszego pisma).

Genoa, 3 luty.

Rozruchy, które od wielu tygodni trwały w różnych częściach Indji, z okazji obchodu dnia hinduskiej niezawisłości przybrały na rozmiarach. W różnych miejscach Anglii z trudem udało się zaprowadzić jakiś taki spokój, przy czym oddziały angielskie w stosunku do bezbrodnego ludu hinduskiego postępowywały bardziej brutalnie, niż to miało miejsce w wypadkach ostatnich czasów.

Godnym uwagi jest fakt, że po raz pierwszy w tych zgromadzeniach publicznych wspólnie Hindusi i muzułmanie demonstrowali przeciwko angielskiemu terrorowi.

Przeziębienie

TABLETKI ASPIRIN

Akcja pomocy dla ludności

Dokończenie ze str. 1-zej.

Z kolei przedstawiciele różnych polskich organizacji dobroczynnych dali przedział zakresu swej działalności. Okazało się przy tym, że możliwość udzielania pomocy i jej skuteczność wobec wielkiej nędzy, panującej jeszcze w szerokiej kolach ludności jest ograniczona do szczyplwych ram, a to z powodu wadliwego zorganizowania akcji pomocowej. Jak i w innych dziedzinach polskiego życia państwowego, tak i w tej dziedzinie zaznaczają się braki, a to z tego powodu, ponieważ pojęcie wspólnoty narodowej, urzeczywistnionej w Niemczech przez narodowy socjalizm, jest tu jeszcze nieznaną. Brak woli do solidarności i braki organizacyjne przyczyniają się do tego, że smutny stan, pozostawiony przez dawne państwo polskie nie może być naprawiony z dnia na dzień. Z tego zdają sobie sprawę przedstawiciele polskich organizacji opieki społecznej. I tak np. przedstawiciel polskiego Czerwonego Krzyża wskazał na to, że nawet ta organizacja, która na całym świecie jest dobrze zorganizowana, na obsadzonych polskich terenach pozostawia wiele do życzenia i wiele ma jeszcze do nadrobienia. Dobra wola u kierujących polskich czynników — jak można było wywnioskować z wywodów polskich referentów — niewątpliwie istnieje i wobec tego można uważać za pew-

ne, że przy ścisłej współpracy polskich czynników z niemieckimi organizacjami opieki na przyszłość znajdują się sposoby pomocy. Dotyczy to nie tylko miast, ale jeszcze bardziej wsi, które przez polską administrację były prawie zupełnie zapomniane, o ile dotyczy organizacji pomocowej dla ludności.

Pułk. dr. Sanne zamykając posiedzenie mógł po odbyciu powtórnej rozmowy z obu Amerykanami zapewnić zebranych, że cel konferencji i podróży pp. Nicholsona i Gamble został w pełni wypełniony.

Wykaz opłat pocztowych

Na podstawie § 5 zarządzenia z dnia 31 października 1939 o zarządzie w obrocie pocztowym i telegraficznym w General-Gubernii dla okupowanych ziem polskich (Verordnungsbllatt GGP, 1939 S. 12) i § 3 zarządzenia z dnia 14 listopada 1939 r. o opłatach pocztowych w General-Gubernii (Verordnungsbllatt GGP 1939 S. 33) zarządza co następuje:

§ 1. W uzupełnieniu § 1 pierwszego zarządzenia z dnia 15 listopada 1939 (Verordnungsbllatt GGP 1939 S. 33) z dnia 1 lutego 1940 roku w ogólnym obrocie pocztowym dopuszczalne będą:

Karty pocztowe, listy do 250 g. wagi maksymalnej, druki do 100 g. wagi maks.

NIEDZIELA

Dodatek tygodniowy dla katolików

Garbkie kazanie dla kapłanów wiernych

Szybkimi krokami zbliża się do nas okres posadzki, który w nas wzbudził ma nowe życie wewnętrzne, który ma nas odnowić. Naturalnie musimy wiedzieć dokładnie i zdawać sobie sprawę, co w nas wewnętrznie i obok nas należałoby poprawić. Wobec powierzchowności naszego myślenia a przede wszystkim wobec omyłek, które zbyt często popełniamy nie spostrzegamy wiele, bardzo wiele. Boski Zbawiciel przez alegorie wskazuje nam na złośliwy punkt naszego chrześcijaństwa i kapłaństwa. Przypowieść jest nam dobrze znana:

„Wszedł, który siewca, siał nasienie swoje. A gdy siał, jedno upadło koło drogi i zdeptane zostało, a ptaki niebieskie wydziobały je. A drugie padło na opokę, a gdy weszło, uschło, bo nie miało wilgoci. A inne padło między ciernie, a gdy razem wzrosły przysunęły je. A inne padło na ziemię dobrą; a gdy wzrosło, wydało owoc stokrotny”.

O tym nie mówi nam ktoś zupełnie nieznan, lecz strażnik na najwyższej wieży, skąd patrzy na cały kraj i. J. na cały świat i wie co się dzieje w każdej duszy ludzkiej. On jest tym, który w opowiadaniu nigdy nie przesadza; ponieważ jest On wieczną prawdą, a więc przypowieść którą nam opowiedział jest również prawdziwa. A więc najpierw każdy winien zbadać swa sumienia, by

mogło weń paść małe ziarno kanzania. Odnosi się to do kaznodziei, czy do rodzaju czy treści kanzania?

A więc po pierwsze do kaznodziei? To może być, ponieważ i on jest tylko człowiekiem. Może nie przygotował się dobrze. Błada mu, jeśli stosować się będą doń słowa Jeremiaśa:

„Przekleństwa niechaj będzie ten, kto źle spełnia dzieło Jana” (Jer. 48, 10).

Zbyt piękny obraz przed oczyma nasza dał nam św. Bernard, kiedy pod działaniem dobrego kanzania złośliwca zamienia się w potulnego, dumny w pokornego, a kapryśny w gorliwego katolika. Dla przygotowania się do kanzania chętnie studiuj księgi i dobiera słów odpowiednich, które otaczają go jak kwiaty.

A może odnosi się do rodzaju kanzania? Może! Lecz wszak najwięksi kaznodzieje po wszystkie czasy, św. Bernard, św. Franciszek Ksawery, Berthold von Regensburg, wygłaszali kanzania, których wielu wiernych nie rozumięło, a jednak wynik był wspaniały.

Lub może odnosi się do treści? To jest już zupełnie niemożliwe, ponieważ ogłoszone będzie słowo Boże przez apostoła Jezusa, który ludziom oświadcza słowa Boże. Widzimy to w pięknych przypowieściach, które Jezus tak lubił wygłaszać lub wtedy gdy strofował. Zawsze jest to słowo Boże, tylko w innym ujęciu.

A więc dobre kazanie, a zwłaszcza jego skuteczność nie zależy, w samym ka-

znodziei lub w rodzaju lub treści jego kanzania. Rzeczywiście gorzki jest trud kapłana lecz wobec jeszcze bardziej gorzki jest dla wiernych.

Obok słowa Bożego, skoro je tylko usłyszy bierze udział również i szatan. Tkwi on w sercu, które po brzezi wypełnione jest grzechem. Czasem słuchał kanzania jest zadowolony, że szybko się ono skończyło i że swobodnie może iść do domu. Inni cieszą się z kanzania i są zadowoleni jeśli wygłasza je obcy kaznodzieja. Zgadniają się oni wewnętrznie z tym, co on mówi, stosując słowa kapłana w życiu swym, w każdym tygodniu inaczej, czują się oni, że są blisko Boga — aż wreszcie przychodzi pierwsze załamanie się. Wóz życia przychyla się i znajdują się oni w grobie surowo osadzeni.

Wobec bogatych ludzi światowych i wobec eleganckich dam kaznodzieja nie spodziewa się dodatniego wyniku swego kanzania.

W większości wypadków nie słuchają oni kanzania; myślą nie idą oni za słowami kapłana; kanzanie ocenniają według formy i treści, a nie według kapłana. To co szczególnie utkwilo im w pamięci i to co wzięli oni z kanzania, znika szybko w wirze ich kłopotów i radości, a serca ich stają się znów piaszczystą bezwiedną pustynią, jak przedtem.

Tak przypowieść Zbawiciela o siewcy jest gorzka jak dla kaznodziei, jak i dla wiernych słuchających. Kazanie byłoby złe, gdyby nie zostało przyjęte przez wiernych z dobrą wolą i dobrą sercem i gdyby nie przyniosło wspaniałych owoców. Poznanie samego siebie będzie tu pierwszym krokiem do poprawy. A poznanie samego siebie możliwe jest podczas spowiedzi wielkanocnej. A

wiec przygotujemy się i niech ziarno Pa- na padnie na „ziemię dobrą, by wydało owoc stokrotny”.

Porządek nabożeństw w dniu 4 UTEGO 1940 ROKU.

Jasna Góra: — O godzinie 6-ej m. 30 Prymaria z kazaniem, o godz. 8 — uroczysta msza św. o godz. 9 — uroczysta msza św. śpiewana, godz. 10.30 — suma w Bazylisce, godz. 12 — ostatnia msza św. i zastąpienie Cudownego Obrządu (godz. 15.30 — nieszporny w Bazylisce — Zastąpienie Obrządu okno godz. 17.

Katedra św. Rafała: Msze św. o g. 7.30, 9-ej i 10-ej. Nieszpory o g. 15.30.

Kościół św. Zygmunta: Prymaria z kazaniem o godz. 7-ej, misterne msze św. o godz. 8-ej, 9-ej i suma z kazaniem o godz. 10-tej. Nieszpory o godz. 16-tej.

Kościół św. Jakuba: — ( ) godz. 6.30 Prymaria i godziniki, godz. 9 msza św. godz. 10-ta — msza św., godz. 11 — suma, godz. 12.15 — msza św.

Kościół św. Barbary: msze św.: godz. 7 i 9-ta, suma o godz. 11-ej, nieszpory o 16-tej.

W kościele św. Antoniego na Ostatnim Groszu: Msze św. godz. 7, 8, 9, suma o godz. 10, Nieszpory o godz. 15.30.

Kościół Pana Jezusa Konającego: msze św.: o godz. 7, 9 i suma w kościele św. Rocha (na cementarzu) o g. 10.30.

Zarząd w parafii

Prosimy o uzupełnienie podanego porządku z ewent. zmianami przewidzianymi na m-c luty.

Kościół Ewangelicki. — Nabożeństwo w każdą niedzielę o godz. 10 i pół rano.

Zupełny chaos komunikacyjny w Anglii

Niewiarogodne skutki mrozów i złej organizacji

(—) Amsterdam, 3 lutego.

Omarwiając trudności, jakie spowodowała w Anglii niezwykle ostra zima i zawieje śnieżne, donosi „Telegraaf” z Londynu, że w czasie wyjazdów na zakończenie tygodnia setki pasażerów nie zdążyło dojechać do celu z powodu uniemożliwienia pociągów przez zawieje śnieżne. Z tego powodu podróżni musieli spędzić noc w budynkach stacyjnych, inni zostali pomieszczeni w budynkach szkolnych lub w mieszkaniach funkcjonariuszy kolejowych. Tysiące urzędników kolejowych przyjeżdżało z pomocą licznym rzeszom pasażerów, przynosząc im koce i środki żywności. Od środy pamięć ludzka sięga, nie było jeszcze w angielskiej komunikacji tak wielkiej dezorganizacji jak obecnie. Ruch kolejowy do i ze Szkocji oraz do północnej Irlandii zamari zupełnie.

Podobnie londyński korespondent dziennika „Het Volk” donosi o zamieszaniu komunikacyjnym w Anglii. Na wszystkich dworcach czyta się obwieśnienie, że pociągi uległy opóźnieniom od 4 do 8 godzin. Setki wsi zostały odcięte od dozwodu żywności, fabryki i szkoły stoją zamknięte. Także połączenia telefoniczne i pocztowe ucierpiały. W Blackburn musiano zamknąć 83 szkoły z powodu nie przybycia uczniów ani nauczycieli. W wielu wypadkach musiano interweniować policja, celem uwolnienia pasażerów z zamkniętych autobusów i innych pojazdów. Lekarze tylko z największymi trudnościami mogą dostać się do swoich pacjentów i w wielu miejscowościach muszą poprzestać na udzielaniu porad telefonicznie.

Posel fiński wraz z żoną przebywa „gdzieś na terenie Anglii”. Wyjechali oni z Londynu celem wzięcia udziału w pewnym przyjęciu w Glasgow i dotychczas nie powrócili. Trzy pociągi, które uważano za zaginione, miały powrócić w poniedziałek wczesną rano do swoich stacji wyjściowych. Wśród nich znajdował się

Nędra dewizowa i kłopoty ze zbiorami

Paryż, 3 lutego.
„Petit Journal” wskazuje na bardzo poważne następstwa wojny dla mocarstw zachodnich, a szczególnie dla Francji. Dziennik rozważa po raz pierwszy groźne niebezpieczeństwo braku dewiz.

Jest to jasne, że wszystkie towary, zakupione poza Francją i jej koloniami, muszą być płacone złotem lub dewizami. Zapasy dewiz w żadnym wypadku nie są niewyczerpane. Są one zareserwowane tylko dla tych towarów, których nie można fabrykować we Francji. Podobna sytuacja jest z kwestią dowozu, ponieważ tonaż Anglii i Francji nie wystarcza na pokrycie zapotrzebowania.

Wobec tych okoliczności sytuacja gospodarki francuskiej jest katastrofalna. Obecnie na przykład trzecia część buraków cukrowych, przeznaczonych na wytworzenie cukru i alkoholu, należy uważać za straconą. W obrznych obszarach zbożowych uzyskano dotąd zaledwie piątą część wymaganego plodu. Aby zarządzić tenu, pozostaje na to tylko 5 do 6 tygodni. Równocześnie panująca fala zimy wstrzymuje wszelkie roboty rolne.

Londyn rekwiruje wszystkie parowce pasażerskie

Amsterdam, 3 lutego.
Po dokonaniu rekwizycji wszystkich prywatnych okrętów frachtowych i podjęciu budowy nowych, pod rozkazy admirałcji podpada z dniem 1 lutego cała flota pasażerska Wielkiej Brytanii i jej kolonii. Zarekwirowane okręty, jak donosi radio Londynu będą zmuszone przewozić ładunki za zwolnieniem admirałcji i będą mogły odbywać przepisane marszruty.

Interesuje nas w tej informacji tylko jedna kwestia: Po co to wszystko, skoro „niebezpieczeństwo łodzi podwodnych” według zapewnień pana Churchilla, „jest tak dobrze jak usunięte” i z „młnami wkrótce będzie porządek”. Czyż to nowe oświadczenie admirałcji brytyjskiej nie jest zaufaniem godnym termometrem dla mierzenia działalności niemieckiej wojny handlowej jako „umiarkowanych informacji o stratach”?

Anglia zmuszona jest bardzo się wysilać, aby zaatać groźny brak okrętów. Angielskie i francuskie linie okrętowe proponowały stambulskiemu posiadaczom okrętów, by niezgodnie do komunikacji, stare okręty frachtowe, znów wziąć do służby.

pociąg, który wiózł wszystkich dzielników do Szkocji. Setki wsi w Szkocji zachodniej znalazło się na skutek trudności komunikacyjnych w oblężeniu trudności sprzawizacyjnych. W jednej z miejscowości w hrabstwie Lancashire przebywają dotychczas w budynkach policji i w dwóch szkołach 150 dzieci, które w niedzielę po południu odbywały podróż dwoma pociągami pospieszными. Dopiero po 12-ty godzinnej pracy zdokonać uwolnić je z wagonów. Wiele dzieci ucierpiało — tak wskutek zimy, że musiano wezwać do nich pomocy lekarskiej. Oprócz dzieci uwolniono z pociągów tych około 300 pasażerów, natomiast 200 dalszych musiało spędzić noc w wagonach, co było tym przykrejsze, że instalacja

ogrzewania zamarzała. Zapotrzebowanie na łóżka i inne ciepłe okrycia było tak wielkie, że musiano się zwrócić o pomoc do domów prywatnych.

„Wojna angielska wojną kapitalistyczną”

Amsterdam, 3 lutego.
Wojna, którą rząd Chamberlaina prowadzi w imię ludzkości i humanitarności, w istocie ma motyw wrogości kapitalistycznej i imperialistycznej. Notatka, która ukazała się w „Daily Herald”, stawia kwestię całkiem jasno. Między innymi mówi się, że „kapitalistyczna wojna, którą ogłosił sir Samuel Hoare, będzie wtedy rozpoczęta, jeśli nasze interesy życiowe zostaną naruszone”.

Brak tonażu okrętowego w Kanadzie Anglia nie może zapewnić sobie dowozu

(—) Berlin, 3 lutego.

Według doniesienia z Ottawy, rząd kanadyjski ustanowił nowe stanowisko dyrektora żeglugi. Zadaniem nowego urzędu ma być zapewnienie sobie neutralnego tonażu okrętowego, koniecznego dla wywozu kanadyjskiego. Obecnie więc i Kanada odczuwa już braki, spowodowane niemiecką wojną morską, braki, które u mocarstw zachodnich stały się notoryczne. Widocznie Anglia nie jest już w stanie zapewnić sobie na okrętach angielskich dowozu z Kanady, o którym prasa angielska czy-

ni stale tyle halasu. Obecnie czynione są więc starania o zaangażowanie neutralnego tonażu okrętowego, co jednak dziś nie jest już łatwe, ponieważ dla żeglugi neutralnej przejazd do Anglii połączone są ze zbyt wielkim ryzykiem. Nawet wysokie stawki frachtowe, zaoferowane ze strony brytyjskiej, nie są zbyt pociągające wobec faktu, że w zbyt wielu wypadkach musi się liczyć ze stratą okrętów, a stawki te nie pokrywają ewentualnych kosztów budowy nowych okrętów i powstających w związku z tym strat zarobków.

Birmingham nie chce Chamberlaina Niepopularny prorok w mieście rodzinnym

Amsterdam, 3 lutego.

Wydział pełnomocny Labour Party dla Birmingham i stronnictwo Labour Party miejskiej Birmingham zdecydowało wyznaczyć mówcę premiera Chamberlaina na dzień 24 lutego w hall miejskiej w Birmingham nie popierać i odmówić przyjęcia biletów wstępu.

To ciekawe, że właśnie w mieście rodzinnym Chamberlaina w Birmingham, gdzie premier przez długi okres czasu sprawował władzę burmistrza, powzięto tego rodzaju decyzję. Niedaleko jeździ się z drogi, skoro wzięcie się przysposzczenie za pewnik, że ludność Birmingham, której Chamberlain, typowy przedstawiciel plutokratycznej klikki angielskiej, jest wystarczająco znany, skoro ludność ta nie wykazuje ochoty słuchania poważnych frazesów o obronie kapitalizmu angielskiego, którego „zbiawieny wpływ” odczuły masy bezrobotnych przemysłu Birmingham na własnej skórze.

Przez rząd brytyjski potwierdzona podwyżka rent emerytalnych okazała się zupełnie niewystarczającą. Rada pełnomocnicza związku emerytów wniosła ostry protest przeciwko planowi angielskiego rządu kapitalistycznego, który dla emerytów ma tylko zbierać grosze. Uważa ona decyzję rządu za hanbiącą i obrażającą.

Rangoon znów burzy się Londyn, 3 lutego.

Według doniesień radia londyńskiego w Rangoon znów wybuchły ostre rozruchy. Komunikaty komisariatu policyjnego z Rangoon donoszą, że dotąd zanotowano

szesć ofiar śmiertelnych krwawych starć. Niepokoje, które przybrały bardzo poważny charakter ciągle jeszcze trwają.

Oświadczone, że krwawe zajęcia powstały z winy „zawładniętów”. Anglii obecnie stoją w Indiach nową taktykę, która polega na tym, że komunikuje się o „zaistniałych niepokojach”. Jednak meludni prezentuje się apocryfizm w wyglądzonej formie, aby je zbagatelizować.

Naczelniczy politycznych organizacji wraz z burmistrzem Rangoon na czcze zwrócili się do ludności z wezwaniem zachowania spokoju. To ciekawe, że na temat nieznacznych powodów zajść, ze strony angielskiej nie powiedziano ani słowa.

Brudna bielizna Francji

Osto, 3 lutego.

„Dagbladet” publikuje wstrząsający opis nieprawdopodobnego wprost stanu we francuskich obozach dla internowanych i powołuje się przy tym na artykuł zamieszczony w amerykańskim tygodniku „The Nation”. Gazeta opisuje kwatery, które znajdują się pod gołym niebem, niedostateczne zaopatrzenie w środki żywnościowe i pisze dalej w ten sposób: „międzynarodowa prasa demokratyczna nie uczyniła dotychczas nic lub bardzo mało dla kwestii położenia w francuskich obozach koncentracyjnych, częściowo tylko pewnie dlatego, ażeby nie dostarczyć Niemcom materiału. Ale tu chodzi o okoliczności, które szkoda międzynarodowej opinii Francji”.

Powrót z wyprawy na wroga. Po zwycięskiej walce z wrogiem powrót do domu macierzystego.

Warsztaty okrętowe także pod kontrolą

Amsterdam, 3 lutego.

W doniesieniach z Londynu komunikują m. in., że rząd brytyjski nie zadowolili się konfiskacją wszystkich angielskich okrętów handlowych i ich podporządkowaniem kontroli państwowej. Churchill prawdopodobnie zakomunikuje, że w brytyjskiej admirałcji stworzono zostanie nowy wydział, któremu podlegać będą wszystkie warsztaty okrętowe Anglii. Wydział ten przejął wszystkim ma zatroszczyć się o to, ażeby wszystkie warsztaty okrętowe angielskie, od lat nieczynne, znów uruchomić. Nie trzeba dodawać, jak wielkie koszty poniesie z tego powodu rząd angielski.

Nowe zarzuty dr. Malana

Berlin, 3 lutego.

W parlamencie Związku państw Północnoafrykańskich generał Hertzoq wystąpił ze słynnym wnioskiem, „że nadstąpi już czas, w którym stan wojenny z Niemcami należy zakończyć, by stworzyć pokój”. Smuts w odpowiedzi swej oświadczył, że ponownie zwolnienie decyzjącego powódzienia parlamentu z dnia 4 września jest niemożliwe, oznaczaloby to bowiem haniebne wiarokłóństwo.

Wódz partii narodowej dr. Malan oświadczył w tej sprawie:

„Dochodzimy coraz bardziej do przekonania, jesteśmy nawet przekonani, że nie ma innej drogi jak tylko zgodowe zakończenie kwestii udziału państw południowej Afryki w wojnie europejskiej oraz definitywnie zerwać wszelkie więzy łączące nas z Wielką Brytanią”. Skoro weźmiemy pod uwagę dwa europejskie narody, najbardziej żywcem względem siebie dzięki ich cywilizacji, należy wymienić Niemcy i Anglię. Wojnę między Anglią i Niemcami Europa doprowadziła do bardzo niebezpiecznej sytuacji, w jakiej kontynent europejski nie znajdował się od szeregu lat. Będem byłoby to twierdzić jak uczynił to premier Smuts, że wnie dzisiejszej wojny ponoszą tylko Niemcy.

Mrozy na wyspach duńskich

Kopenhaga, 3 lutego.

Potwierdzeniem, że trudności komunikacyjne wzrastają z godziną na godzinę, rozpoczynają się lub kończą wszystkie komunikaty w ciągu poniedziałku na temat komunikacji okrętowej i kolejowej w Dani. Północno-wschodni wiat i trzaskający mroz nie pozwalają oczekiwać, że nastąpi jakie takie polepszenie. Duńska kolej państwowa wniosła komunikację według rozkładu nad Wielkim Beltem. Wobec faktu, że w sobotę i w poniedziałek zwąty lodu zatrzymały trzy promy z pasażerami i towarami, musiano przedsięwziąć środki zaradcze. A więc wysłano naprzód łamacz lodów a za nim prom. Dopiero po przybyciu do celu wysłano następny prom. Zachodnia część Wielkiego Beltu jest całkowicie pokryta lodem. Prowizoryczne połączenie powietrzne między Seeland i Fünen zostało podwołone. Nad północno-zachodnimi wybrzeżami gromadzą się zapory lodowe. Przebiecie Oeresund możliwe jest tylko przy pomocy łamaczy lodów.

Na Bornholm nowa burza śnieżna odebrała wszelkie nadzieje, by można było znów podjąć komunikację. Kolej stały już od trzech dni, również i komunikacja autobusowa nie funkcjonuje. Transporty środków żywnościowych odbywają się na sankach. Szkoły zostały na białą trzcinę zamknięte.

Młody pies przechodzi przeszkolenie. Weselą acenę nauki młodego psa przedstawia nasza ilustracja.

Człowiek, który zgubił pół miliona

Niezwykłe przygody pseudo-inżyniera

Opinia publiczna Włoch śledzi z ogromnym napięciem aferę z trzema milionami inżyniera Marangoni, przeżywając emocje jak przy oglądaniu świetnego filmu kryminalnego.

Rzeczywistość wyreżyserowała epizody afery, jak na ekranie. W sprawie tej spotykamy i półświatka, jest i wielki finansista, który tyściamirowe banknoty nosi po kleszczach, piękna wschodząca gwiazda filmowa, szereg podejrzanych osobników kręcących się koło bohatera i proponujących mu różne podejrzane interesy.

Pierwszy akt afery nie przyniósłby ujmę najlepszemu scenariuszowi. Rozegrał się on w sali eleganckiego hotelu rzymskiego „Piazza”. Przy jednym ze stolików spożywali wystawą kolację trzej mężczyźni w towarzystwie czarującej, młodej dziewczyny. Omawiano szczegóły filmu „Udręka serca”, który miało kręcić nowozakazane towarzystwo „Adria - Film” finansowane przez Marangoni.

Następnego dnia rano pierwszy sensacyjny epizod: pod stolikiem, przy którym siedzieli towarzystwo, kelner znalazł kopertę, w której znajdowały się banknoty na sumę po nad pół miliona lirów. Okazało się, że pieniądze należały do inżyniera Marangoni, a co ciekawsz, nie zauważył on w ogóle zguby.

Wówczas nazwisko jego dostało się po raz pierwszy na łamy prasy. Dzienniki rozpisywały się o „człowieku, który nie zauważył, że zgubił pół miliona”.

W parę dni później dzienniki otrzymały niezwykle sprostowanie, a mianowicie, że chodziło nie o 500.000 lecz tylko o 50.000 lirów. Sprostowanie było podpisane przez właściciela hotelu i przez szereg osób, które pierwotnie twierdziły, iż w kopercie znajdowało się pół miliona lirów. Jedynie b. edny kelner, któremu tak nagłe obciążenie nagrodę za znalezienie pieniędzy, utrzymywał, że znalazł w ręce nie 500.000 lirów i oddał sprawę prokuraturze.

Sprostowanie wywołało polemikę prasową, po tym jednak cała sprawa uciicha. „Adria - Film” wyjechał w Alpy celem dokonania zdjęć dla „Udręki serca”. Bohaterka filmu Silvia M., uczennica rzymskiej akademii filmowej, otrzymała od swego wielbielca, inż. Marangoni, potrzebne do jej roli futra i klejnoty przedstawiające wartość równą pół miliona lirów. Gdy pogoda się zepsuła, towarzystwo, które zaangażowało również dwu z najbardziej popularnych włoskich artystów filmowych, Pilotto i Nazzarię, przeniosło zdjęcia do atelier w Tyrenii. Tu rozegrał się drugi akt pełnego napięcia dramatu. Pewnego dnia policja wstrzymała zdjęcia, aresztując wielkodusznego finansiste.

Okazało się, że Marangoni nie był żadnym inżynierem, lecz jeszcze przed pół rokiem znano go jako skromnego asystenta budowlanego pewnej firmy w Turynie. Pewnego dnia wypłynął on nagłe rozporządzający kapitałem 3 milionów

lirów. Skąd pochodziło jego bogactwo? Wyjaśnienie tej tajemnicy przyniosło jeszcze większą niespodziankę. Finansista, który tak wielką sumę powierzył pseudo-inżynierowi, był malarzem, a nie inżynierem, były nauczyciel szkoły ludowej, który przerzucił się na wielkie interesy i wręczył Marangoniemu 3 miliony lirów rzekomo na uzyskanie dewiz dla sprowadzenia wełny zagranicznej.

Policja jednak nie wierzy w takie przeznaczenie sprzeniewierzonych przez Marangonię na inne własne spekulacje 3 milionów. Przypuszcza ona raczej, że pieniądze te miały być przemycone za granicę. Fakt wzięcia przez młodego urzędnika tak oibrzyniej sumy również skromnemu asystentowi budowlanemu bez jakiegokolwiek pokwitowania jest już sam w sobie niezwykły. Podejrzanie musiało też wywołać zachowanie się turyńskiego urzędnika. Gdy z prasy dowie-

dział się on o zgubionym w restauracji pół miliona i przekonał się z tego, że Marangoni inaczej używa pieniędzy, niż mu polecono, wyjechał wprawdzie do Rzymu i przez dłuższy czas szukał „inżyniera”, nie znalazłszy go jednak, powrócił do Turynu, nie zawiadamiając o aferze policji.

Ujawniono dotychczas okoliczności pozwalają się spodziewać, że „aktorów” w tym dramacie będzie dość duża. Na razie w Regina Coeli, rzymskim więzieniu śledczym osadzono pięć osób. Do nich dojdzie niewątpliwie paru ludzi z turyńskiego świata gospodarczego.

Wschodząca gwiazda filmowa Silvia M. oddała podarowane jej przez protektora futra i klejnoty policji. Filmu „Udręka serca” publiczność włoska zapewne nigdy nie zobaczy, w zamian za to może się emocjonować dalszą akcją afery Marangonię, której prasa poświęca całe szpalty.

Kraj, którego obywatele są mniejszością

Paradoks który jest rzeczywistością

W Monako ogłoszono obecnie wyniki ostatecznego spisu ludności. Z zestawień wynika, że małe państwo, na bardzo małym obszarze jest najgęściej zaludnionym terytorium na świecie. Na 1°, km. obszarze zamieszkuje 16.000 mieszkańców. Obywateli państwa są nieliczni, że stanowią mniejszość mianowicie 1761 osób na 25.975 mieszkańców w liczbie ogólnej. Od wybuchu wojny światowej stosunek ludnościowe

gruntownie zmieniły się, ponieważ dużo obcokrajowców wróciło do swych państw macierzystych. Wysoką cyfrę obcokrajowców tworzą: Włosi 9727, Francuzi 8540, Anglików było 1902, Niemców zamieszkiwało 281, Szwajcarów 278, 270 Amerykanów, 194 Belgów, 164 Holendrów, 122 Rosjan, 86 Greków, 1 Chińczyk, 1 mieszkaniec Iraku i jeden obywatel księstwa Lichtensteina.

Anglia prowadzi swą brudną wojnę

Uwagi poświęcone angielskim plutokratom

New York, 3 lutego. Tygodnik amerykański „Gaelic American” w polemice z angielskim ambasadorem Campbellem poświęca Anglikom kilka uwag. Niedawno oświadczył on w Paryżu, że dzisiejsza wojna Anglii opiera się na tych samych podstawach, co niezależność Ameryki „Gaelic American” twierdzenie to ostro krytykuje, ponieważ obecnie Anglia nie walczy o swą niepodległość. Niemcy nie żądają żadnej części obszaru Anglii. Oddziały wojsk niemieckich nie zajęły ani jednej cząstki ziemi angielskiej, ani jej kolonii i mimo to Anglia rywalizowała, którą jej nie atakował, wypowiedziała wojnę. Campbell twierdzi, że An-

gla, podobnie jak podczas wojny światowej, pokona Niemcy i utrzyma swą hegemonię w Europie i dumny inteligentny naród ujarzmi.

Przeciw tym twierdzeniom należy wziąć pod uwagę dzisiejszą wojnę, srodzona z zażyłości i żądzy panowania nad światem. Wojnę imperialistyczną, którą Anglia prowadzi od wieków w stosunku do słabszych narodów. Porównanie wojny obecnej z wojną o niezależność Stanów Zjednoczonych jest pewnego rodzaju obrażeniem uczucia narodowego Amerykanów. by wojnę o niezależność Ameryki porównywać do brudnej walki Anglii o utrzymanie i rozszerzenie światowego władztwa.

Z miasta i okolicy

Ważnel

Uwadze wszystkich

W związku z ustaleniem maksymalnych cen na artykuły pierwszej potrzeby w dzisiejszym numerze znajduje się ogłoszenie Stad.hauptmanna Dra Wendlera w sprawie cen na mięso i wędliny. Przypominamy przy sposobności w ciągu ostatnich dni publikowane przez nas rozporządzenie Gubernatora Generalnego w sprawie zwalczania choroby i ustabilizowania cen a przy okazji zwracamy uwagę:

Detailistom: żeby pobierali tylko tyle co przepisowe ceny. W każdym wypadku skrzywdzenia kupującego kupiec zostanie ostro ukarany.

Kupującym: żeby uważali że mają płacić tylko ceny wyznaczone. Meldować natychmiast policji, jeśli ktokolwiek żądać ceny wyższej. Wszelkiego rodzaju lichwiarze i paskarze muszą być odurzonych przez. Lasko to we własnym interesie kupującego.

Węsiłakom: żeby przynosili swe produkty na targ. Przestrzegali ceny właściwe, a każdego skupującego towaru lub magazynującego dla lichwy od dawajcie w ręce policji.

Posiadaczom wozów: żeby swych wozów i koni nie oddawali do transportu artykułów żywnościowych, tłuszczu i t. p. lichwiarzom i handlarzom skupującym na pask. Porzucenie naczą wysoka zapłatę i nie ułatwiając tym nie sumiennym elementom ich brudnego interesu. Swoje konie i wozy oddajcie do rozporządzenia zarządów lasów lub innych władz. Zarzewo z lasów musi być dostarczone. Węgiel musi być przytrans-

portowany. Służycie administracji i ludności.

Celem zwalczania lichwy cen Gubernator Generalny wydał zarządzenie, które od dziś ma moc obowiązującą. Kto się przeciwstawi temu zarządzeniu, kto tego polecenia przestrzegac nie będzie ukarany zostanie śmiertelnie.

Teraz ostateczny już koniec z wszelkiego rodzaju paskarzami i lichwiarzami bez różnicy z jakich kół oni pochodzą.

40-godzinne nabożeństwo na Jasnej Górze

Dn. 4, 5 i 6 lutego odbędzie się uroczyste czterdziestogodzinne nabożeństwo z następującym porządkiem nabożeństw i adoracji: godz. 6 r. — rozpoczęcie adoracji: godz. 9.30 adoracja Chóru Kleryków Zakonu Paulinów, godz. 10.30 suma z kanzalem, godz. 12-14 adoracja Społecznego Kółka Śpiewaczek, godz. 14 — 15 adoracja dzieci z Sierocica Najświętszego Serca Pana Jezusa, godz. 16 nieszpory z kanzalem, godz. 17-18 adoracja dzieci z Sierocica SS. Słudźniczki i od godz. 19 do 20 Święta Godzina z udziałem Chóru Jasnogórskiego. Adoracja 40-godzinna zostanie zakończona trzeciego dnia nieszporem.

Otwarcie kina „Eden”

Z dnem 2 bm. otwarte zostało ponownie kino „Eden” (Aleja 12) i udostępniło dla szerokiego rzeszy publiczności. Na inaugurację „Eden” wyświetla wspaniały film „13 krzesel” z Heinzem Rühmannem w roli głównej. Niewątpliwie uruchomienie kina „Eden” stanowić będzie dla miłośników kina wiadomością radosną i przedstawienia cieszyć się będą powodzeniem.

Komunikat Komitetu Niesienia Pomocy Jeńcom

Komitet Niesienia Pomocy Jeńcom Wojskowym komunikuje, że akcja zbiorczy skarpet i bielizny trwa nadal i zwraca się jeszcze raz do mieszkańców miasta Czestochowy o przygotowanie darów dla kwaterzysty.

Jednocześnie Komitet nadmieniam, że do zbiorczy upoważnieni są li tylko kwaterzysty posiadający listy ofiar opatrzone pieczęcią Komitetu Niesienia Pomocy Jeńcom Wojskowym i podpisane przez przewodniczącego Komitetu E. Zarzeckiego i sekretarza J. Serednickiego.

Kradzieże

Utyłankiemu Aleksandrowi (Bór 54) — skradziono z przed dworca kolejowego — ilość do przewożenia gazet.

Szefoarijtas Josennie (Panny Marci 10), skradziono z piwnicy półtora metra ziemniaków.

Pał Ignacemu (Batorego 37) — skradziono z komórki 5 kur i dynamo do roweru.

Ciemieniewski Marii (Narutowicza Nr. 176) — skradziono z budki większą ilość towarów cukierniczych.

Prochowski Anni (Senatorska) skradziono z mieszkania 10 zł. gotówki, cukier, mękę, i ubranie dziewczęcia.

Jeschke Eugenia (Al. Kościuszki 7) zameldowała, że na dworcu kolejowym zjadł Fajwel Gerychter usiłował jej skraść 3.11 zł.

Dudkowi Józefowi (zam. w Gidlach) skradziono z przed sklepu przy ul. Al. Wolności rower.

Wolnikowi Janowi (Limanowskiego 69) — skradziono z komórki 5 kur.

Blachnickiemu Romanowi — skradziono z tartaku pasy skórzane. Kradzieży dokonał Zająk Wacław, zam. w Blesznie, który został zatrzymany.

Przywłaszczenia

Nowakowska Helena (Wały Dwernickiego 47) zameldowała, że dała na przechowanie Goli Bronisławowi, zam. w jej mieszkaniu 230 zł., którą to sumę ten przywłaszczył.

Oszustwo

Czechowska Teofila (Aleja Wolności 33) zameldowała, że Luźczyk Czesław (Artyleryjska 4) pod pozorem ożku wyludził od niej bieliznę damską i o dzieżową.

Znalezione przedmioty

W III Komisariacie Policji znajduje się znaleziona w lesie lelowskim — w czasie ewakuacji, bielizna, ubranie męskie, panto męskie i inne rzeczy, które można oglądać w godzinach urzędowych.

W II Komisariacie Policji w Czestochowie — znajduje się szelazna kasetka do odebrania przez właściciela. W kasecie znajdują się pokwitowania i rachunki na nazwisko Edwarda Szpięła.

Zabłąkany chłopiec

Konicka Helena (C. Sikodowskiej 19) doprowadziła do Komisariatu II — chłopca w wieku około 3 lata, który błąkał się po ulicach miasta. Chłopca tego zabrała Pydzik Natalia (Locietka 29) do czasu zgłoszenia się po niego jego rodziców.

Za pocałunek - wyrzeczenie się alkoholu na trzy lata

W Danii krąży pogłoski o jednym oskarżonym który działał pod wpływem alkoholu. Wyrok sądu brzmiał dla oskarżonego niezbyt korzystnie. Nigdy dotąd nie karany rzemieślnik kopenhaski nie pomyślał o tym, że będzie musiał teraz pokutować. Młody chłopak przeprowadził koncesję na reperacje w pewnej wili. Po krótkiej rozmowie z córką gospodarza, zaplanował od niej gwałtowną miłość. Ukończywszy robotę w wili, żałował, że był nieśmiały wobec dziewczyny. Nie mógł jej zapomnieć. Wyszukał więc małą knajpę i w alkoholu szukał zapomnienia o przystojnej dziewczynie. Działanie alkoholu wyraziło się inaczej, zatracił on poczucie odpowiedzialności. Powrócił więc do wili i wziął się do jej spłami. Skradł jej tylko jeden pocałunek. Zbudzona dziewczyna małernowała wszystkich domowników i niebezpieczeństwo młodzieńca oddano w ręce policji. Przed sądem tłumaczył się, że działał pod wpływem alkoholu. Sędzia uwierzył oskarżonemu i wydał wyrok. mocą którego oskarżony skazany został na 3 miesiące więzienia z zawieszeniem; karę zamieniono na zaka picia alkoholu przez 3 lata, i to najwięcej zabolalo młodzieńca.

Amfliche Bekanntmachung

VERBRAUCHERHÜCHSTPREISE FÜR FLEISCH- UND FLEISCHWAREN BETREFFEND.

Ab Montag, dem 5. Februar 1940 gelten im Gebiet der Stadt Tscheschtschou folgende Verbraucherhöchstpreise:

I. RINDFLEISCH:		1 kg. in Zloty	
	I. QUALITÄT	II. QUALITÄT	
Vorderes	1,80	1,55	
Hinteres	2,40	2,00	
II. SCHWEINEFLEISCH:			
Kotelett		3,20	
Hinterschinken		2,30	
Vorderschinken		2,05	
Bauchfleisch		2,00	
Schmalz		3,00	
Speck, geräuchert		3,20	
III. KALBFLEISCH:			
Kotelett	2,20	2,00	
Kamm	1,60	1,70	
Bauch mit Brust	2,10	1,90	
IV. HAMMELFLEISCH:			
Kotelett		1,80	
Rücken		1,80	
Kamm		1,50	
V. WURSTWAREN:			
Leberwurst		3,50	
Zungenwurst		3,50	
Semmelleber- und Blutwurst		1,40	
Grützwurst		1,30	
Polnische		2,90	
Wiener Würstchen		3,50	
Schinkenwurst		4,30	
Krakauer		3,90	

Fleisch- und Wurstwaren, die nicht armentlich aufgeführt sind, müssen auf der Grundlage der angeführten Preise feilgehalten werden. Entgegenstehende Preisvorschriften verlieren hiermit ihre Gültigkeit. Verstöße gegen diese Anordnung werden mit Geldstrafe in unbegrenzter Höhe und bis zu 6 Monaten Haft bestraft. Ausserdem wird die Ware für verfallen erklärt. Im Wiederholungsfalle wird der Täter wegen Sabotage dem Sondergericht überführt. Tscheschtschou, den. 1. Februar 1940.

Der Stadthauptmann
DR. WENDLER.

Ogłoszenie urzędowe

DOTYCZY: NAJWYŻSZYCH CEN KONSUMICYJNYCH NA MIĘSO I WYROBY MIĘSNE.

Od poniedziałku 5 lutego 1940 r. na obszarze miasta Częstochowy obowiązują następujące najwyższe ceny konsumcyjnej:

I. MIĘSO WOŁOWE:	Cena za 1 kg. w zł.	
	I GATUNEK	II GATUNEK
przódnie zadnie	1,80 2,40	1,55 2,00
II. MIĘSO WIEPRZOWE:		
Kotlety wieprzowe		3,20
Szynka zadnia		2,30
Szynka przednia		2,05
Boczek		2,00
Szmalc		3,00
Śłonina wędzona		3,20
III. MIĘSO CIELEŃCE:		
Kotlety cieleńce	2,20	2,00
Kark	1,90	1,70
Moستيك i łopatka	2,10	1,90
IV. MIĘSO BARANIE:		
Kotlety baranie		1,80
Grzbiet		1,60
Kark		1,50
V. WĘDLINY:		
Kiełbasa gazetowa		3,50
Kiełbasa ozorkowa		3,50
Kiełbasa czarna		1,40
Kiełbasa kaszanka		1,30
Polka		2,90
Kiełbaski wiedeński		3,50
Kiełbasa szynkowa		4,30
Kiełbasa krakowska		3,90

Mięso i wyroby mięsne, które tu nie zostały wymienione, muszą być na podstawie przytoczonych cen, gwarantowane w handlu. Wszelkie sprzeczne z powyższym cenami niniejszym tracą swą ważność. Wystąpienia przeciw temu zarządzeniu karane będą karą pieniężną w nieograniczonej wysokości i więzieniem do 6 miesięcy. Oprócz tego towary uznane zostaną za przepadłe. W wypadku powtórnym sprawca za sabotaż przekazany zostanie Sądowi Specjalnemu. Częstochowa, dnia 1 lutego 1940 r.

Der Stadthauptmann
DR. WENDLER.

BEKANNTGABE

Philips-Werke A. G. Warschau, Karolkowa 32/44,
Kosmos, A. G. " Warecka 1,
Korona, A. G. " Fredry 10,
Metalix G. m. b. H. " Piłsudskiego 1,
Grimm & Kamiński " Kredytowa 8,

fordern alle ihre Kunden und Mieter von Rundfunkgeräten der Marken Philips, Kosmos und Korona sowie von Röntgenapparaten der Marke Metalix und Photoapparaten der Firma Grimm & Kamiński, welche ihre Salden Wechsel und Proteste noch nicht abgedeckt oder noch nicht alle Raten bezahlt haben auf, alle rückständigen Salden bzw. alle rückständigen und fälligen Raten einzuzahlen auf das Konto der Polnischen Philips Werke A. G. Warschau bei der Hauptkasse oder einer Filiale der Reichskreditkassa.

DER KOMMISSARISCHE BETRIEBSLEITER.

ZAWIADOMIENIE

Philips, S. A. Warszawa, Karolkowa 32/44,
Kosmos, S. A. " Warecka 1,
Korona, S. A. " Fredry 10,
Metalix, Sp. z o.o. " Piłsudskiego 1,
Grimm & Kamiński " Kredytowa 8,

wzywają swych odbiorców do zapłaty zobowiązań z tytułu otwartych rachunków, weksli i protestów.

Wzywa się również na je m e w aparatów radiowych marki Philips, Kosmos, Korona, oraz aparatów rentgenowskich firmy Metalix i aparatów fotograficznych, wynajętych w firmie Grimm & Kamiński, by wpłacił za legła i już płatne raty do Centrali Reichskreditkassa w Warszawie lub do jej oddziałów prowincjonalnych na rachunek Polskich Zakładów Philips, S. A. w Warszawie.

DER KOMMISSARISCHE BETRIEBSLEITER.

Die Geschäfts- Lager- und Wohnräume der N. S. V. befinden sich jetzt in der Freiheitsallee Nr. 2b.
Dienststunden 8 - 12 und 14 - 18 Uhr
Samstag 8 - 12 Uhr.

Der Sonderbeauftragte der N. S. V.
Krele Radomsko und Tscheschtschou
SCHÉMNINGER,
Ordensjunker.

DLA CHORYCH ZIOLA LECZNICZE
i miód prawdziwy dla dzieci Narutowicza 31.

ZAPLACE za wycuczenie mase wyrobu mydła.
Oferty składać w Kuchnie dla J. S.

ZGUBIONO książeczkę wojskową, kartę rejestracyjną na nazwisko Dobrowolski Stanisław. 341

URZĄDZENIE sklepowa do sprzedania. Wład. Paulńska 36. 358

TECZKI brązowa, zgubiono obok rampy kolejowej. Uczniowie znalazła uprasza o zwrot rodzina wysiedlona. Berka Jozefowicza 6 m. 5.

MASZYNE SINGERA sprzedam. Baraki, Włodarczyk, obok stacji Stradom. 353

POSZUKUJE pokoju umeblowanego w centrum miasta z opalono, okropującą wodociąg bez pieca. Zgłoszenia do Kuriera "centrum". 358

SPRZEDAM plac w Olsztynie przy rynku. Jasnogórska 110 m. 2. 349

NAUC. SIĘ szybko po niemiecku, lat-ty podręcznik dla samouków. Opracował prof. Wróbel. Cena 250 Do nabycia w księgarniach. 017

Wytwórnia instrumentów muzycznych

Stefan Malko, Piłsudskiego 13/15. Sprzedam i naprawa instrumentów dętych i strunowych itp.

PRAKTYCZNA metoda języka niemieckiego z kluczem, oraz wzory podaż i listów handlowych polsko - niemieckich str 304. Do nabycia we wszystkich księgarniach. Wydawnictwo Antonaiego Gmachowskiego. Częstochowa, Śląska 12.

SŁUŻĄCA z gotowaniem uczciwa nie częstochowska potrzebna. Zgłoszenia Dąbkowskiego 19,3, obok głównej poczty. 347

DO WYNAJECIA zaraz dwa lokale po pokoju z kuchnią, Wręczyńska 124. 346

SPRZEDAM wó: lekki i sanki. Ul. Złota 4. 348

STODOŁĘ na rozbiórkę kamień i drzewo oraz dom z dużym ogrodem sprzedam. Chłopińskiego 125. 350

POTRZEBNY chłopak do konia. Botaniczna 36. M. Żak. 354

DUŻY pokój nieumeblowany, wygodny, średni. Adres w Redakcji "Trzydziestu". 351

RURY SPAWANE CIĄGNIONE, ŁĄCZNIKI LANO - KUTE DO RAM ROWEROWYCH. KRAIN & FESSER, KATTOWITZ, ODZDZIAŁ CZĘSTOCHOWA, UL. B. JOSELEWICZA 6. 359

KUPIJĘ butelki od piwa Al. Kościuszki 17/19.

ZGUBIONO kartę rejestracyjną i paszport wydane na nazwisko Boms Icek, Stary Rynek nr. 11

DRUCKEREI DES „KURIER CZĘSTOCHOWSKI“
empfiehlt sich den Behörden, Geschäftskunden und Privaten zur Anfertigung von **Druckarbeiten aller Art**
Plakate, Flugblätter, Handzettel Briefe und Briefumschläge, Suchauftragblätter, Visitenkarten usw.)
Saubere Ausführung. Billige Preise. Schnellste Lieferung.

DRUKARNIA „KURIERA CZĘSTOCHOWSKIEGO“
III ALEJA Nr. 52
przyjmuje zamówienia na wszelkie roboty jak: afisze, ulotki, blankiety, koperty, książki buchalteryjne, bilety wizytowe itp.
Wykonanie szybko i solidnie. Ceny umiarkowane.

Słowo drobne ogłoszenia w „Kurierze Częstochowskim“ kosztuje 15 gr.

Dr. Edward Borkowski

asi. asystent kliniki Dermatologicznej U. J. P.
Choroby skórne i weneryczne
Główny przyjęcie 11 - 12 i 3 - 6 po poł. Wyszogłona 18 m. 6. 163

ZGUBIONO paszport, zaświadczenia na książeczkę wojskową, - na nazwisko Szajna Zygfried, oraz książeczkę dla konia, 17 zł. w gotówce. Zaalca zwrotki Senatorska 18, za wynagrodzeniem bez zwrotu pieniędzy. 356

ZEGARY

zegarki, budziki reperacja solidnie. Orzechow-
ski, Dąbkowskiego 8. 0,71

SKLEP do sprzedania piśmienniczo - galanteryjny.
Meła 25. 349

SPRZEDAM urządzenie handlu wie i wódek,
oraz sklep spożywczy. Oferty Kurier "centrum". 359

Futra surowe
kuny, tchórze, lisy, karakuldy, zrebca, cielski, krowie. Kuppis J. Piwnicki - magazyn futer
W-wa, ul. Nowogrodzka 33 m. 16.

DIE TANZSCHULE Kostecki, Waszyngtona 6
Tanzen - Sonntag - Dienstag 1/2 4 - Don-
nerstag 9 Uhr Abends.

SZKOŁA TANCOW Kosteckiego, praktyczne
Niedziela - Wtorek - „Ostatni“ 1/2 4 - Czwartki
i wieczorem. 350

FABRYKA I CHEMICZNA PRALNIA ALEKSANDER HEININGER W CZĘSTOCHOWIE

poleca Sz. klienteli swoje usługi w dziedzinie farbowania i chemicznego prania
dziankielkiego todszu garderoby, dywanów, portier, przedży, sztuk i innych.
Fabryka ul. Zaczoszeńska 8/16
Sklep „ N. M. Fanny 52.

KUPIJĘ mieszynę do piwnic. Al. Wolności 16
m. 3. 44

ZGUBIONO książeczkę ubezpieczenia Społecznej
wyd. na imię Wojciech Świątek. 45

POSZUKUJE pokoju umeblowanego za dwie o-
soby. Oferty Kurier "centrum". 354

POSZUKUJE hr. Karola Mielżyńskiego. Wied-
mość do Kuriera pod „O“. 342

SPRZEDAM futro czarne dublony mało uży-
wane. Sobieskiego 34,36 m. 3. 344

WARSZTAT reperacji opon rowerowych oraz
wzaskle roboty gumowa. M. Kowal i Aleja 10. 345

Mebie nowoczesne

sprzedam - kupno. Adam Gliński, Aleja 12.

KUPIJĘ zaraz dwa obrączki, zegarek, branso-
letę lub pierścionek. Piłsudskiego 1, Hotel pokój
Nr. 4. 357

POKOJ umeblowany do wynajęcia od zaraz
i umeblowan i pianka biega na maszynie po-
skazana od zaraz. Zgłoszenia Kładzkiego 19
m. 6. 356

UCZNIWA do szkolenia silnicznego przyzna. Da-
browskiego 26a. 339

NATURZYSCIA udzielają także korepetycji. Pra-
ktyka. Zgłoszenia do redakcji Kuriera pod „Le-
cia“. 345

Typowy zbiór kwiatów żydowskiego pochodzenia

Ci żydzi urabiają opinię publiczną
we Francji

ZYD HERTZ
jeden z posród jedenastu żydowskich redaktorów „Le Populaire”.

HELENE DUPUY-BROWN
jest właścicielką wydawnictwa „Le Petit Parisien”.

ZYD JACQUES STERN
jest wiceprezesa francuskiej agencji informacyjnej „Havas”.

Prasa francuska w rękach żydowskich

Program „rozkałkowania Niemiec”, który przed paru dniami opublikował na łamach „Daily Telegraph” żydowski publicysta Pertinax nie jest jednorazowym wystąpieniem żydowsko - francuskich podżegaczy prasowych, lecz stanowi zjawisko symptomatyczne dla stanowiska, polityki i stosunków prasowych, które bez wyjątku pozostają pod dyktandem żydowskich plutokratów i ich popleczników.

ZYD PERTINAX
zwyczajny gatunek publicysty żydowskiego.

ZYD NATHAN ROSENFELD
jedną z kierowniczych głów z redakcji „Populaire” stojący wyłącznie pod wpływami żydostwa.

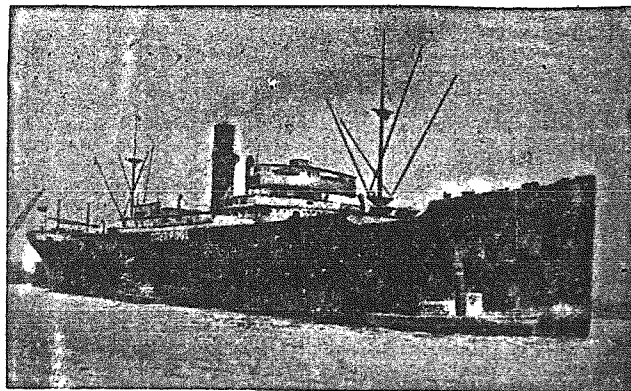

ZYD LEON BLUM
mały również do kompletu redakcyjnego „Populaire”.

Ostatnie rozmowy przed startem do lotu kontrolnego

Ilustracja niniejsza pokazuje niemieckie samoloty przeznaczone do kontroli morza. Załogi przed startem omawiają wyznaczone im zadanie.

Obrazki z frontu

Zdjęcie na lewo przedstawia fragment niemieckiego szpitala wojennego na froncie zachodnim, wyposażonego w najnowocześniejsze aparaty i instrumenty. — Na ilustracji na prawo u góry widzimy oddział niemieckich pionierów w marszu na przedpolu Wału Zachodniego, gdzie znajduje się przednia linia niemieckich stanowisk — Zdjęcie poniżej przedstawia angielski parowiec „Otterpool”, który razem z ośmiu innymi tej samej wielkości okrętami, zatopiony został przez niemieckich lotników. Na dole ilustracja przedstawia moment ładowania sprzętu przez niemieckich pionierów.